

Hieronder vindt u alle vlinder- en libellenwerkgroepen. Tenzij anders vermeld, zijn onderstaande werkgroepen vlinderwerkgroepen.

Achterhoek

Silvia Reinderink
Beatrixstraat 2a
7151 DL Eibergen

Insectenwerkgroep

Alblasserwaard

Leo van Beest
Nachttegaallaan 15
3362 NK Sliedrecht
leovanbeest@freeler.nl

Alphen aan den Rijn

Dinky van Berkel
Kromme Aarweg 3a
2403 NB Alphen a/d Rijn
stef.strik@planet.nl

Amersfoort

Monique Heijink
Mandolinestraat 14
3822 DW Amersfoort
r.deman@archis.nl

IVN Apeldoorn

Arend van Werven
Honte 3
7333 HR Apeldoorn
avwerven@wish.nl

Insectenwerkgroep KNNV

Apeldoorn

Koos Middelkamp
Kervelstraat 14
7322 PT Apeldoorn

IVN Bakel/Milheeze

Toni van der Elsen
Antoon Coolenstraat 64
5421 RC Gemert

Barneveld

Anko de Graaff
Vliegersveldenlaan 30
3771 XG Barneveld
a.m.degraaff@vet.uu.nl

Bergeyk/Eersel

Wil van Herk
Laaghuizerweg 5
5521 LB Eersel
wil.lia.van.herk@wolmail.nl

Bijloop en Turfvaart

Marga van Hassel
Zundertseweg 66
4715 CK Rucphen

Vlinder- en libellenwerkgroep

Brabant Oost

Dick Rakhorst
Fokkershoek 29
5473 VD Heeswijk
gdrakhorst@home.nl

Landelijke Dag 2005: 'Verdwijnen en verschijnen'

Somber

Het laatste tweekleurig hooibeestje is in 1987 gezien, de grote ijsvogelvlinder op Terschelling in 1995. Op de Rode Lijst Dagvlinders staan officieel 17 verdwenen vlindersoorten en bij libellen is het al niet veel beter. De oorzaken voor die verdwijning zijn divers, maar bijna altijd hebben ze te maken met het intensieve landgebruik in Nederland. Voor veel soorten die we nog wel hebben wordt heel hard gewerkt om het leefgebied te behouden en te herstellen. Hierdoor proberen we te voorkomen dat nog meer soorten uit Nederland verdwijnen. Toch houden we ons hart vast voor de kleine heivlinder, de veenbesparelmoervlinder en het veenbesblauwtje.

Lichtpuntjes

Het jaar 2004 was een bijzonder jaar. De veldparelmoervlinder werd weer in Nederland gezien en zelfs werden er van deze soort rupsen gevonden. De purperstreepparelmoervlinder en de iepenpage werden na vele jaren weer in Limburg vastgesteld. Enerzijds komt dit doordat er erg goed naar gezocht is, maar anderzijds zien we soorten, met name vanuit zuidelijker streken toenemen en zich in Nederland vestigen. Het boswitje is inmiddels een standvlinder, het geraniumblauwtje heeft een paar generaties voortgebracht maar heeft zich niet gevestigd. Ook voor libellen zijn er verrassingen. De gaffellibel, ook zo'n zuidelijke soort, wordt al twee jaar gezien langs de Roer.

Ook in de regio

Niet alleen landelijk spelen de processen van verschijnen en verdwijnen. De grote parelmoervlinder is weer op een paar plaatsen in de vastelandsduinen verschenen, het veenhooibeestje blijkt het op een vroegere vliegplaats weer bijzonder goed te doen. De gehakelde aurelia wordt nu overal in het land in tuinen gezien en de rupsen van de koninginnenpage zijn te vinden in moestuinen van Middelburg tot Appingendam. Maar ook regionaal verdwijnen er nog steeds soorten. Bijna de helft van alle vliegplaatsen van het gentiaanblauwtje is de afgelopen 10 jaar verlaten, het spiegeldikkopje is verdwenen van de Veluwerand en in het gebied van de Overijsselse Vecht worden maar bijzonder weinig sleedoornpages meer gezien. De bandheidlibel, een zeer fraaie opvallende libel heeft zich enorm uitgebreid en is met populaties aanwezig in oostelijk Noord-Brabant, Salland, Twente en de Achterhoek, maar er zijn al zwervers gesignaleerd in Wageningen, Culemborg en Leeuwarden.

Landelijke Dag

Het thema van de Landelijke Dag in 2005 is 'Verschijnen en verdwijnen'. In diverse bijdragen zal worden ingegaan op bedreigde soorten en wat zij nodig hebben, maar ook zullen succesverhalen worden verteld over soorten die zich sinds kort hebben gevestigd en uitgebreid. Uiteraard ontbreken ook prachtige vlinder- en libellenfilms niet en in de pauze kunt u de vele stands bezoeken en informatie krijgen over de mogelijkheden om mee te werken aan de bescherming van vlinders en libellen in Nederland. Ook de uitreiking van de Gouden Vlinder(s) staat traditiegetrouw op het programma. Een oproep om kandidaten aan te melden vindt u elders op deze pagina.

Landelijke Dag 2005

Datum: 5 maart 2005

Plaats: De Reehorst, Ede

Tijd: 10.00 - 16.00 uur

Kosten: € 7,50. Deelname aan de lunch kost € 8,50 extra.

Aanmelden: via de antwoordkaart in dit blad.

Wat vindt u van onze websites?

In opdracht van De Vlinderstichting zijn twee studenten van het Van Hall Instituut in Leeuwarden bezig met een analyse van de websites van De Vlinderstichting. Op basis van de resultaten van een webenquête zullen conclusies worden getrokken over de kwaliteit van de websites en de tevredenheid van de bezoekers; naar aanleiding hiervan worden de sites aangepast. De enquête vindt u op onze websites. Wij vragen u om deze enquête in te vullen; met behulp van uw antwoorden kunnen wij de websites verbeteren en u nog beter van dienst zijn via het internet.

De website-adressen zijn:

www.vlinderstichting.nl,

www.vlindernet.nl en

www.vlinderskijken.nl

Gezocht: kandidaten voor de Gouden Vlinder

Een groot aantal vrijwilligers levert een bijdrage aan ons natuurbeschermingswerk. Wij zijn op zoek naar mensen of organisaties die zich hierbij onderscheiden door hun uitzonderlijke inzet voor de vlinders. Wie weet, komen zij in aanmerking voor een Gouden Vlinder. De aanvragen worden beoordeeld op grond van de volgende criteria:

1. Er moet een daadwerkelijke bijdrage geleverd worden aan de bescherming van vlinders.
2. De verdiensten van de persoon of organisatie moeten een uitstraling hebben, zowel in de eigen kring als naar buiten toe.
3. De prestatie moet gedurende langere tijd worden geleverd en kwalitatief goed zijn.
4. De verworven kennis moet actief worden uitgedragen. Kent u een persoon of een organisatie die aan al deze criteria voldoet, zend dan uw gemotiveerde kandidaatstelling uiterlijk 31 december 2004 naar De Vlinderstichting, Postbus 506, 6700 AM Wageningen. Of mail naar liesbeth.vanagt@vlinderstichting.nl. De kandidaatstellingen worden beoordeeld door de Gouden Vlinder-commissie: Henkjan Kievit, Jan-Willem Sneep en Kars Veling. De uitreiking is tijdens de Landelijke Dag 2005.

Insectenwerkgroep
Culemborg
Annette van Berkel
Akkerwinde 9
4102 JJ Culemborg
ahvanberkel@planet.nl
www.nvwc.nl

Den Bosch e.o.
Ko Bieman
Benedictijnenborch 20
5241 KP Rosmalen
bier1@home.nl

Den Helder
Klaas Kaag
Kofstraat 14
1784 RP Den Helder
Klaas.Kaag@hetnet.nl

KNNV afd. regio **Doetinchem**
Marcel Hendriks
Moerbeibloesem 29
7006 MP Doetinchem
marcelhendriks@wish.net

Dongen (Ken en Geniet)
Fia Grootzwagers
Triangelaan 17
5101 AG Dongen
fia.grootzwagers@wanadoo.nl

Drenthe
Jelle de Vries
Zuideresweg 10
9441 TZ Orvelte
r&w.ketelaar@castel.nl

Libellenwerkgroep **Drenthe**
Gerard Abbingh
Muddegoorn 78
9403 NK Assen
g.abbingh@hetnet.nl

Friesland
Gerard Bergsma
Bosweer 29
8426 GS Appelscha
bergsmagj@cs.com
home.wxs.nl/~msinnema/vwg

Libellenwerkgroep **Friesland**
De Hynstebiter
E. Peter de Boer
Postbus 3
9244 ZN Beetsterzwaag
e.p.de.boer@fryskegea.nl
www.hynstebiter.nl

Vlinder- en libellenwerkgroep
Groningen 'Stad en ommeland'
Henk Sangers
Hemsterhuislaan 75
9752 NC Haren
h.sangers@tref.nl

Hoeksche waard
Henk Bunjes
Spuidijk 11
3262 LH Oud-Beijerland
h.bunjes@hetnet.nl
www.hwl.nl

Sponsor een soort in de nieuwe Atlas Dagvlinders

Het is nog steeds mogelijk uw naam te verbinden aan een van de vele vlindersoorten in de nieuwe atlas die naar verwachting eind 2005 het licht zal zien. Dit kan al voor € 150,- per soort. Wanneer u dat wilt, wordt uw naam bij de soorttekst gepubliceerd en uiteraard krijgt u een exemplaar van de atlas. Naast soortsporing kunt u natuurlijk ook een algemene bijdrage geven voor de atlas. Want alle bijdragen (op giro 5134425 onder vermelding van 'bijdrage Atlas Dagvlinders') zijn vanzelfsprekend van harte welkom.

Op onze website www.vlinderstichting.nl kunt u als voorbeeld de concept-soortbeschrijving van het gentiaanblauwtje vinden. Ook een overzicht van de gesponsorde vlinders is daar te zien. U vindt er ook meer informatie over de atlas en sponsoring van soorten. Of neem contact op met Liesbeth van Agt (e-mail liesbeth.vanagt@vlinderstichting.nl of tel. 0317 467346). Voor bedrijven zijn er nog andere sponsormogelijkheden. Ook daarover vindt u informatie op www.vlinderstichting.nl of via José Kok (jose.kok@vlinderstichting.nl of tel. 0317 467346).

Slecht vlinderjaar?

Zeer regelmatig kregen we deze zomer de vraag hoe het kwam dat het zo'n slecht vlinderjaar was. Hierover is een aantal dingen te zeggen. Het was vooral een slecht vlinderjaar in de tuinen, want vooral de kroeglopers, zoals dagpauwoog, kleine vos, atalanta en distelvlinder waren maar weinig aanwezig. Als je kijkt naar de graslandvlinders zoals bruin zandoogje, kleine vuurvlinder en zwartsprietdikopje dan is de situatie helemaal niet zo schrikbarend. Daarnaast zijn we met 2003 erg verwend geworden. 2003 was een erg goed vlinderjaar; voorzover we nu kunnen beoordelen lijkt 2004 een heel gewoon vlinderjaar te zijn. Uiteraard kunnen we dit pas echt zeggen als we alle gegevens binnen hebben en vooral de routes die in het kader van het Landelijk Meetnet Dagvlin-

ders gelopen worden geven echt harde cijfers over hoe het jaar geweest is.

Hoewel in 2003 erg veel vlinders zijn waargenomen was er ook een negatieve kant aan en wel het erg warme en droge weer in augustus en september. Hierdoor waren grote delen van het buitengebied (bijvoorbeeld de heideterreinen) sterk verdroogd en bloeide er maar weinig. Dit zorgde er voor dat veel vlinders vluchtten naar de tuinen en dat versterkte het gevoel van een goed vlinderjaar. Dit jaar zaten de (weinig) dagpauwogen en kleine vossen gewoon overal een beetje en miste je dus de concentraties in de tuin.

Voor de distelvlinder is het heel normaal dat er een aantal jaren weinig worden gezien en dan opeens weer een jaar dat er zeer veel aanwezig zijn, vooral in augustus. Dat is een vlinder die juist ook de tuinen opzoekt

en niet te missen is op de buddleja (vlinderstruik). Kortom: het leek een slecht vlinderjaar te zijn maar de voorlopige conclusie luidt dat het waarschijnlijk een heel normaal Nederlands vlinderjaar is geweest (en dan zie je inderdaad niet zo gek veel vlinders).

Honderd VSBfonds vlindertuinen

Eind 2004 hebben De Vlinderstichting en VSBfonds samen honderd vlindertuinen bij zorginstellingen gerealiseerd. De aanleg van de laatste negen tuinen vond dit najaar plaats bij: Het Saalmerink in Haaksberge; De Speulbrink in Vaassen; GGZ in Heerenveen; Verpleeghuis Solwerd in Appingedam; GGZ in Vught; Altrecht in Den Dolder; Klein Essen in Kootwijkerbroek; Het Bornhof in Zutphen; Kortonjo in Eindhoven.

Convenant over nachtvlinders

Op 12 oktober 2004 is in Naturalis te Leiden een convenant over nachtvlinders gesloten tussen De Vlinderstichting, de werkgroep Vlinderfaunistiek en EIS-Nederland. De drie organisaties geven daarmee aan nauwer te willen gaan samenwerken op het gebied van nachtvlinderonderzoek, onder andere door het uitwisselen van kennis en waarnemingen.

Itheo verstraal ondertekent het convenant.

GIFTEN

De heer J.M.J. S. te G. ging onlangs met vervroegd pensioen en vroeg bij die gelegenheid in plaats van cadeaus een bijdrage voor De Vlinderstichting. Die actie bracht maar liefst € 400,- op voor onze stichting. Hartelijk dank!

Het hele jaar door

- Vlinders
- Lieveheersbeestjes
- Libelles

Rondom uw huis,
met jarenlange kleurgarantie.

Ook via de vlinderwinkel verkrijgbaar

tel. 077-476 8609

THE DUTCH BUTTERFLY MAN

www.butterflyman.nl

Ruttencampstraat 14 - 5954 GA Beesel

A0204

Vlinderreizen 2005

Eco Tourist Services is een kleine reisorganisatie, gespecialiseerd in duurzame vogel- en natuurreizen voor echte natuurliefhebbers. In 2005 staan drie vlinderreizen op het programma: Bulgarije (16 t/m 25 juni), de Franse Alpen (9 t/m 16 juli) en Slowakije (1 t/m 8 augustus). De reizen zijn volledig verzorgd en worden begeleid door ervaren Nederlandse vlinderaars, waaronder Kars Veling van De Vlinderstichting. Meer informatie vindt u op www.ecotouristservices.nl of bel 0521-383519 voor de reisbrochure.

Verliefd en Verloren

Tot en met 9 januari 2005 presenteert Naturalis de tentoonstelling *Verliefd & Verloren* - dieren op vrijersvoeten. In een inspirerende show tonen dieren hun verleidingskunsten met gedrag, geluiden, geuren en kleuren. De bezoeker leert hoe dieren in verschillende levensomstandigheden kunnen flirten en welke gevaren ze daarbij lopen. Naturalis, Darwinweg Leiden. Meer informatie: www.naturalis.nl.

Insectenfilm Bugs! in het Omniversum

De hoofdrolspelers zijn de vlinder Papilio en de bidsprinkhaan Hierodula. De fascinerende grootbeeldfilm volgt hun levenscyclus vanaf hun geboorte tot de onvermijdelijke ontmoeting van roofdier en prooi in het regenwoud van Borneo. Naast de hoofdrolspelers komen ook vele andere bijzondere en intrigerende insecten in de film voor, die tot tweehonderdvijftigduizend maal vergroot op het scherm worden geprojecteerd. Kijk voor meer informatie op www.giantscreenbugs.com. Omniversum, Pres. Kennedylaan 5, Den Haag; www.omniversum.nl.

Gratis abonnement op Natuur Net Nieuws

Natuurliefhebbers die beschikken over een e-mailadres kunnen een gratis abonnement nemen op de digitale nieuwsbrief Natuur Net Nieuws, een initiatief van de Stichting Bomen Over Leven. De Stichting

is van oorsprong actief in Zoetermeer en omstreken, maar heeft donateurs en abonnees in het hele land. Natuur Net Nieuws verschijnt gemiddeld eens per maand en bevat naast nieuws van de stichting ook algemeen nieuws over de natuur, leuke, praktische weetjes over de natuur, een bespreking van een nieuw natuurboek en een agenda. De stichting brengt ook Natuur Net Nieuws Junior uit, met leuk en leerzaam natuurnieuws, speciaal voor kinderen van 6 tot ongeveer 12 jaar, en voor basisscholen. Ook Natuur Net Nieuws Junior is gratis. Met beide gratis digitale nieuwsbrieven wil de Stichting Bomen Over Leven de belangstelling voor de natuur op een eigentijdse manier verder stimuleren. Kijk voor meer informatie en het nemen van een gratis abonnement op <http://www.bomenoverleven.nl>. Klik op gratis nieuwsbrief en vermeld uw adresgegevens en: tijdschrift Vlinders.

Vlinders in je buik

Expositie over erotiek en voortplanting bij mens, dier en plant. Hoe maken libellen of egels elkaar het hof? Wel eens een verliefde kikker gezien? Van de bloemetjes en de bijtjes denken we alles te weten maar de tentoonstelling 'Vlinders in je buik' laat het allemaal eens echt zien! Een leerzame en interactieve tentoonstelling voor iedereen van 6 tot 80 jaar. Vlinders in je buik is in het Natuurmuseum Nijmegen te zien van 17 oktober 2004 tot en met 29 mei 2005. Het Natuurmuseum Nijmegen is gevestigd in de Gerard Noodtstraat 121 te Nijmegen, telefoon 024 - 3297070. Openingstijden: maandag t/m vrijdag van 10.00 tot 17.00 uur en zondag van 13.00 tot 17.00 uur. De entree bedraagt € 2,- voor volwassenen en € 1,50 voor kinderen en 65+. Museumkaart gratis. Kijk voor meer informatie op <http://www.natuurmuseum.nl>.

<Advertentie>

VOGEL & NATUURREIZEN

Duitsland
Frankrijk (vlinderreis!)
Spanje
Schotland
Griekenland
Letland
Polen
Slowakije (vlinderreis!)
Hongarije
Slovenië
Bulgarije (vlinderreis!)

Roemenië
Turkije
Marokko
Jordanië
Iran
Kazachstan
Gambia
Nepal
Costa Rica
Venezuela
Peru

Vraag de reisbrochure aan!
Eco Tourist Services 0521-383519

Brochure én reisverslagen ook op:
www.ecotouristservices.nl
informatiedag op 11 december

KNNV Hoorn

Henny van de Groep
p/a Yellowlaan 24
1695 HV Blokker
hoorn@knnv.nl
www.knnv.nl/hoorn

Krimpenerwaard

Paul Schrijvershof
Corellistraat 14
2901 KB Capelle a/d IJssel
marijke.paul@hetnet.nl
www.nvwwk.nl

Limburg

Jo Queis
Spaanse singel 2
6191 GK Beek

Libellenwerkgroep Limburg

Dhr. J.T. Hermans
Hertestraat 21
6067 ER Linne

De Top van Limburg

Ger Beumeler
Pr. Beatrixstraat 24
6591 EX Gennep
g.beumeler@planet.nl

De Lokker

Petra Veraart
St. Janstraat 100
4714 EJ Sprundel
petra.veraart@home.nl

Mark en Leij

Frans Vermeer
Ghil 4
5111 ED Baarle-Nassau
studie@markenleij.nl

De Marne

Dirkje Stoltenborgh
Leensterweg 31
9977 PA Kloosterburen
stoltenborgh@veteranen.nl

Vlinder- en libellenwerkgroep**Nieuwkoop-Noorden**

Paul van Hoek
Molenstraat 37
2461 AE Ter Aar
pvanhoek@worldonline.nl

IVN Nijkerk

Lydia Berghuis
Putterbrink 2
3881 LK Putten
bhkoopman@zonnet.nl

Noord-Kennemerland

Els Swart
Bakkersweg 20
1852 EE Heiloo

Noordoost-Overijssel

Egbert Pullen
Rembrandtstraat 82
7771 XJ Hardenberg
egbert.pullen@hetnet.nl
home.hetnet.nl/~m-pullen

Noordoost-Veluwe
Els Koopmans-Grommé
Bongerdplein 1
8162 AW Epe
e.d.van.dissel@hccnet.nl

Noordwest-Veluwe
Bert Beens
Van Lennepstraat 11
3842 XW Harderwijk
bertbeens@wanadoo.nl

Oss
Cun Wijnen
Wijststraat 15
5384 RA Heesch
cunwijnen@planet.nl

Otterlo
MARIKE van de Pol
Elspeterweg 78 a
3888 MX Uddel
marike@hetnet.nl

Kop van Overijssel
Bert van Geel
De Rikking 198
8332 CK Steenwijk
u2us@xs4all.nl

Libellenwerkgroep **Overijssel**
Evert Ruiter
Houtmanstraat 10
8023 EA Zwolle

Vogel-, vleermuis- en vlinder-
werkgroep **Noordrand**
Rotterdam
Peter van Dalen
Meidoornhoek 18
3053 BB Rotterdam

Vlinder- en libellenwerkgroep
Rotterdam
Maurice Backerra
Bureau stadsnatuur R'dam
Postbus 23452
3001 KL Rotterdam
m.backerra-bsr@nrm.nl

Schoonebeek
Conny Mazee
Europaweg 43
7761 AA Schoonebeek
co.bosch@hccnet.nl

Utrecht
H. Hendriks
J. de Bekastraat 2
3514 VM Utrecht
h.hendriks@zonnet.nl
<http://home.tiscali.nl/stea.utrecht/vlinderwerkgroep>

Voorne-Putten
Jolanda ten Thije
Orion 47
3225 GL Hellevoetsluis
jtenthije@hetnet.nl
www.knnv.nl/voorne/03-werkgroepen/c-vlinderwg/VlinderWG.htm

In april 2004 heb ik een compleet rupsennest van de kleine vos mee naar huis genomen om op te kweken en daarna in de tuin los te laten. Er bevonden zich zeker tien rupsennesten van zowel kleine vos als dagpauwoog in de onmiddellijke nabijheid van mijn woning in Schin op Geul. De rupsjes zaten in een spinsel op enkele brandnetelblaadjes (pas uit het ei gekomen, L1-stadium). De kweek verliep voorspoedig: na enkele vervellingen waren er 60 à 70 rupsen in het L3-stadium. Ik moest iedere dag twee vazen met verse brandnetels, geplukt op het terrein van Staatsbosbeheer, laten aanraken. Op een gegeven moment merkte ik dat de rupsen niet meer vraten. De meest hingen aan de wand van de kweekkooi of zaten vastgehaakt op een brandnetelblad om te vervellen van L3 naar L4. Dit lukte echter niet. Geen enkele rups kwam heelhuids uit de vervelling; ze kwamen zelfs niet aan het vervellen toe. Het verlies was 100%! Ze waren niet geparasiteerd, tenminste voorzover ik kon constateren. De rupsjes droogden gewoon uit. Ik ben toen bij mij in de straat gaan kijken naar de rupsennesten op brandnetels en vond geen enkele rups meer van de dagpauwoog en kleine vos. Dus waarschijnlijk is er iets aan de hand geweest met de rupsen. Zou dit in de rest van Nederland ook het geval zijn, en is er iemand die iets dergelijks heeft meegemaakt of een verklaring heeft? Reacties graag naar De Vlinderstichting, info@vlinderstichting.nl.

Guido Smeets

Provinciale vlinderatlassen Drenthe en Zeeland

U heeft de aankondigingen al eerder in Vlinders kunnen lezen, maar hierbij een korte bespreking van deze twee provinciale standaardwerken. In beide provincies zijn vlinderwerkgroepen actief, die vele duizenden uren hebben gestoken in het onderzoeken van hun provincie. Zoveel mogelijk kilometerhokken zijn bezocht, om het beeld zo volledig mogelijk te maken.

Het goed inventariseren van zulke grote gebieden is al een grote klus, maar om vervolgens die gegevens ook nog allemaal te verwerken en uit te brengen in een boekwerk is helemaal tijd- en energierovend. Toch hebben de werkgroepen in Drenthe en Zeeland dat voor elkaar gekregen. Twee prachtige boekwerken zijn het resultaat.

Drenthe

'Dagvlinders in Drenthe' is een groot formaat boek (A4) met maar liefst 243 pagina's. Uiteraard staat er een aantal inleidende hoofdstukken in over dagvlinders, de methode en de verwerking van de gegevens en een beschrijving van het landschap in Drenthe, maar het grootste deel (bijna 200 pagina's) bestaat uit de beschrijving van de waargenomen soorten. Uiteraard staat er een verspreidingskaart per soort in en wat opvalt is de zeer duidelijke achtergrond. Naast de steden zijn ook de grotere bos- en heidepercelen aangegeven, wat bij veel soorten heel leuke beelden oplevert.

Een belangrijke plaats bij de soortbesprekingen is er voor het gebruik van nectarplanten. Gebaseerd op vele duizenden waarnemingen van dagvlinders en de nectarplant waarop ze dronken zijn van veel soorten overzichten gegeven van deze planten. Hoewel vlinders minder kritisch en verwend zijn dan rupsen zie je hier toch aardige verschillen. Van het groot dikkopje is meer dan 40% van de waarnemingen gedaan op braam. Het zwartsprietdikkopje daarente-

gen is nooit op deze plant aangetroffen, maar wel op 80 andere, waarvan akkerdistel, met 21%, het meest geliefd bleek. Het klein geaderd witje is het meest aangetroffen op vlinderstruik en akkerdistel, terwijl zijn broertje het klein koolwitje voorkeur lijkt te hebben voor gele composieten, want vertakte leeuwentand en stijf havikskruid nemen meer dan 30% van de waarnemingen voor hun rekening.

Naast de soortbeschrijvingen is ook het hoofdstuk over de betekenis van Drenthe voor dagvlinders erg interessant. Er wordt gekeken naar de verschillende landschapstypen in Drenthe en de specifieke soorten die er voorkomen, maar ook is Drenthe nationaal en internationaal vergeleken. Voor een aantal soorten is Drenthe nationaal van grote betekenis. De veenbesparelmoervlinder komt alleen in deze provincie voor, maar ook van veenbesblauwtje, veenhooibeestje en gentiaanblauwtje komt een belangrijk deel in Drenthe voor. Internationaal wordt Drenthe van groot belang geacht voor heivlinder, veenhooibeestje en gentiaanblauwtje.

Dagvlinders in Drenthe is een zeer leeswaardig boek met een hoge informatiedichtheid. Een minpuntje zit in de foto's. Een deel daarvan is prachtig en ook redelijk gedrukt, maar er zijn er een aantal die niet scherp zijn en sommige zijn dan ook nog veel te groot afgedrukt. Dat je een foto van een rouwmantel die in Drenthe is gezien wilt opnemen in de atlas is logisch, maar die hoeft niet over anderhalve pagina te worden uitgesmeerd als hij niet echt scherp is.

Zeeland

'Dagvlinders in Zeeland' is een ander type boek. Het is het eerste deel van een serie 'Fauna Zeelandica' en de doelgroep van deze serie is breder dan alleen de echte vlinderliefhebbers. Het is meer gericht op het algemeen natuurliefhebberend publiek. Dat is terug te vinden in de tekst en in de prettige vormgeving. Het formaat is ongeveer A5 en het beslaat 143 pagina's.

Het zwaar-
tepunt
van de
tekst
ligt op
de

beschrijvingen per soort. In twee tot vier pagina's wordt informatie gegeven over het voorkomen en het leefgebied en de ecologie van de soort, terwijl wordt afgesloten met aanbevelingen voor behoud en herstel van die vlindersoort. De verspreidingskaartjes geven, behalve een stip op een plek, ook een indicatie van de talrijkheid van de soort. Van elke soort zijn mooie foto's opgenomen (allemaal van Zeeuwse makelij).

Naast een hoofdstuk over biologie en ecologie van dagvlinders (Hoe leven dagvlinders?) zijn er interessante bijdragen over de geschiedenis van het vlinderonderzoek in Zeeland en wordt er een vergelijking gemaakt met de gegevens uit het verleden. Dat gebeurt gedetailleerd per streek. Voor 1993 was Schouwen Duiveland het soortenrijkst, met 43 soorten. Na 1993 is de koploperpositie overgenomen door Zeeuws-Vlaanderen, wellicht veroorzaakt door het feit dat er daar zeer actieve vlinderaars bezig zijn. Er zijn daar recent nog 36 soorten aangetroffen, waaronder bijvoorbeeld de eerste waarneming van het gerani-umblauwtje in Nederland. Inmiddels zijn de voorbereidingen aan de gang voor een nieuw deel in deze serie, de libellen van Zeeland en we kijken uit naar dit boekwerk!

Dijkstra A.C.J., J. de Vries & B.J. Hoentjen, 2003. Dagvlinders in Drenthe. Vlinderwerkgroep Drenthe / Uitgeverij PubliQue, Emmen.

Baaijens A., C. Jol, J. Jol & H. Wagenaar (red.), 2003. Dagvlinders in Zeeland. Vlinder- en libellenwerkgroep Zeeland, Oost-Souburg / Stichting Het Zeeuws landschap, Heinkenszand.

Kars Veling

LEZINGEN

Wilt u een lezing laten verzorgen, kijk dan op www.vlinderstichting.nl onder de knop vlinders & libellen/meer weten/lezingen of bel 0317 467346 voor meer informatie.

Vlinders in de ecologische tuin - Kars Veling

11 november 2004, 20.00 uur
Vereniging voor ecologische leef- en teeltwijze,
Gemeenschapshuis Den Hert,
Emmaplein 2, Bladel.
Toegang: gratis
Informatie: de heer P. Bevers,
tel. 013 4670273

Bloemen en hun bezoekers

- Jaap Bouwman
15 februari 2005, 20.30 uur
Nederlandse Bond voor Plattelandsvrouwen
Cultureel Centrum, Julianalaan 1, Sprang-Capelle
Toegang: € 3,-
Informatie: mevr. J. Zwijgers,
tel. 0416 276687

Vlinders en libellen in hun omgeving - Kars Veling

17 februari 2005, 19.45 uur
KMPT afd. Groei en Bloei Driebergen
Woon- en zorgcentrum De Brug, Sparrenheide 1, Driebergen-Rijsenburg
Informatie: mevr. H. Bom, tel. 0343 51 46 45

Weetjes over de natuur

Met de serie Natuur Plus, weetjes over de natuur biedt de Stichting Bomen Over Leven een groot aantal van die aardige en leerzame feiten aan. De informatie is uitstekend te gebruiken voor een werkstuk of spreekbeurt op school, om je eigen natuurkennis uit te breiden of... om tijdens een excursie de boswachter of natuurgids verstand te laten staan. Inmiddels zijn de eerste drie deeltjes gereed. In de groene winkel op www.bomenoverleven.nl vindt u meer informatie over de prijzen en de wijze van bestellen. Wie geen internet heeft kan de deeltjes bestellen door € 7,50 over te maken op giro 4032484 ten name van de Stichting Bomen Over Leven, Zoetermeer, onder vermelding van: Natuur Plus 1, 2 en 3 en (bij girofoon- of internetbetaling) uw adres.

TENTOONSTELLINGEN

Onderstaande tentoonstellingen van De Vlinderstichting zijn ondergebracht bij ExpoRent. Informatie over verhuur en beschikbare perioden is te verkrijgen bij ExpoRent, tel. 0481 420164, of exponent@eco-markt.nl. Of kijk op www.expo-rent.org.

Annette van Berkel

- *Herstel dagvlinders* gaat in op achtergronden van de achteruitgang van de dagvlinders en de mogelijkheden die er zijn voor herstel. Aan de hand van een viertal voorbeelden wordt informatie gegeven over het leven van vlinders en de eisen die ze aan hun omgeving stellen. Huurprijs: € 250,- per vier weken.
- *Vlinders in de duinen* is een fraai vormgegeven tentoonstelling over het Nederlandse duingebied en de vlinders die daar voorkomen. Met informatie over de biologie van vlinders, ecologische aspecten, leefgebieden, de achteruitgang van vlinders en de mogelijkheden voor behoud, herstel en ontwikkeling. Huurprijs: € 350,- per vier weken.
- *Vlinders in het veenweidegebied* behandelt vlindersoorten die kenmerkend zijn voor het veenweidegebied. Huurprijs: € 75,- per vier weken.
- *Tuinieren met planten en dieren* stimuleert mensen om hun tuin op een natuurvriendelijke manier in te richten en te onderhouden. De tentoonstelling wordt beheerd door De Vlinderstichting namens het platform 'Tuinieren met planten en dieren'. Huurprijs: € 125,- per vier weken.

WERKGROEPEN

Insectenwerkgroep KNNV
Waterweg Noord
Jan Scheffers
Van der Hoevenstraat 2
2671 EG Naaldwijk

't Duimpje
West-Zeeuwsch-Vlaanderen

Anna Almekinders
Olieslagersweg 1
4525 LC Retranchement
vlinders@duimpje.nl
www.duimpje.nl

Woerden

Mieke de Haan
Van Teylingenweg 148
3471 GH Kamerik
mieke.dehaan@hetnet.nl

IJhorst

Frank van der Ende
E. Vosland 12
7951 CM Staphorst
frankvderende@hetnet.nl

Zaanstreek

Mevr. H. Roode-Woudstra
Postbus 223
1500 EE Zaandam

Vlinder- en libellenwerkgroep Zeeland

Floor van Lamoen
Statenhof 3
4463 TV Goes
vlilib@zeelandnet.nl
clubnet.zeelandnet.nl/vlinder

Zeeuws-Vlaanderen (Oost)

Joop de Bakker
Pastoor Willemsstraat 5
4586 AJ Lamswaarde
jdbakker@zeelandnet.nl

Zuid-Kennemerland

Jacques Clemens
Vogelenzangseweg 366
2114 CL Vogelenzang
jcl@hetnet.nl
www.knnv.nl/haarlem/dagvlinderwerkgroep.htm

Libellenwerkgroep Zuid-Kennemerland

F. Koning
M. Hobbemastraat 37
2102 BJ Heemstede
koning.f@wolmail.nl
www.knnv.nl/haarlem/libellenwerkgroep.htm

Zoetermeer

Anja van Beek
Turfberg 16
2716 LT Zoetermeer
anjahansvb@wanadoo.nl

Zuidwolde

Jan de Haas
Jan Westerhuisstraat 2
7924 RE Veeningen
j.a.dehaas@hetnet.nl